

Робоча програма навчальної дисципліни «Практика рисунку» для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» (Образотворче мистецтво).

Розробник: Крюкова Ганна Олексіївна, Заслужений художник України, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «10» січня 2018 року № 5

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва _____ О. В. Школьна
(підпис)

_____, 2018 рік
_____, 2018 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	8
III. Програма	
Змістовий модуль I. Зображення оголеної постаті в складному русі.....	9
IV. Навчально-методична карта дисципліни	11
V. Система поточного та підсумкового контролю знань.....	12
VI. Методи навчання.....	14
VII. Методичне забезпечення курсу.....	15
VIII. Матеріально-технічне забезпечення дисципліни.	15
IX. Рекомендована література	16

.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Практика рисунку» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою образотворчого мистецтва відповідно до навчального плану денної форми навчання.

Програма визначає обсяги знань, вмінь та навичок, які повинен опанувати магістр відповідно до алгоритму засвоєння навчального матеріалу дисципліни «Практика рисунку», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета курсу – професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності в зображенні постаті людини.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є набуття базових знань з дисципліни «Практика рисунку». Ознайомлення з основними напрямками розвитку науки з дисципліни «Практика рисунку» у вивченні методів і методики роботи зі студентами, формування цілісного бачення і уявлення, розвиток художнього смаку і навичок в роботі над творчими завданнями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до профілю програми магістра образотворчого мистецтва формуються **загальні та фахові компетентності**.

Загальні компетентності: Світоглядна, громадська, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька, самоосвітня.

Фахові компетентності:

- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світової та вітчизняної шкіл з образотворчого мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;
- володіння навичками візуального сприйняття і створення композицій, відтворення їх на полотні (папір чи інша площина) для зображення задуманого.

Результати навчання: Знання, практичні навички та вміння.

Знання: різноманітних прийомів, методів роботи над творчими завданнями з використанням особливостей національних традицій школи образотворчого мистецтва.

Практичні навички і вміння:

- вміння створювати атмосферу творчого підходу для роботи над завданням, використовуючи при цьому класичні зразки.
- вміння аналізувати, визначати технічні прийоми виконання завдання та методичні прийоми наочного пояснення завдання.

Програмні результати навчання.

Готовність до фахової діяльності в галузі образотворчого мистецтва.

Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері мистецької діяльності.

Мисленнєва активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.

Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Форма контролю: поточні оцінки за виконання практичних завдань. По завершенню семестру – екзамен.

Програма передбачає послідовне вивчення рисунка постаті людини шляхом виконання різних завдань з натури. Процес виконання начерків має будуватись на невід'ємному зв'язку всіх елементів зображувальної мови: композиції, тонових, пластичних, просторових та світлотіньових співвідношень. Вся система навчання рисунка повинна сприяти розвитку образного і абстрактного мислення студентів, вихованню творчого професіонала.

Вказані в програмі навчально-практичні завдання необхідно розглядати як обов'язковий мінімум. Навчально-творчі завдання мають варіативний характер. Залежно від рівня підготовки студентів можна змінювати тематику завдань, а також визначати кількість годин на вивчення кожної теми. При цьому важливо зберігати дидактичні засади навчання. Практичні завдання потрібно орієнтувати

на розвиток творчих здібностей студентів у процесі цілеспрямованого засвоєння прийомів, способів зображення та художньої системи.

Основою викладання курсу є виконання академічних постановок з природи та короточасних начерків. Кожне наступне завдання ускладнюється по зростаючій за методом послідовного засвоєння закономірностей системи навчання.

Структура програми поєднує такі основні напрями діяльності:

- Теоретичну підготовку з рисунка.
- Практичну роботу: навчальні завдання, начерки, замальовки, та творчі роботи.
- Навчально-творчу діяльність в період виконання самостійних робіт, а також під час проходження виробничої (урбаністичної) практики.
- Самостійну роботу студентів, створення творчої роботи.

Пріоритетним у навчанні рисунка є творчий підхід педагога, зумовлений художнім методом та методично обґрунтований.

Викладання рисунка зобов'язує впроваджувати дидактичний принцип навчання, приділяти важливу увагу культурі навчання-пізнання й головного принципу дидактики художньої педагогіки – принципу наочного навчання.

Головні вимоги, які ставляться до рисунків – це реальне, правдиве зображення природи. Вони мають бути без помилок, виконані на високому професійному рівні реалістичного рисунка.

Після завершення семестру студент повинен:

- володіти знаннями та практичними навичками з рисунка постаті людини;
- легко орієнтуватись в теоретичних і методичних питаннях наочності і навчання, знати і володіти цими важливими засобами, які сприяють засвоєнню та закріпленню навчального матеріалу;
- знати історію методів викладання рисунка, вміти аналізувати твори мистецтва;

- володіти методикою викладання рисунка, користуючись наочними засобами в структурі навчального процесу.

Зміст програми передбачає методичне забезпечення процесу навчання рисунка, практичного опанування художньо-образної системи відображення предметних форм та явищ реального світу.

Основною умовою засвоєння навчального матеріалу предмета є виконання повного обсягу практичних завдань, вивчення теоретичного матеріалу, здійснення індивідуальної та самостійної роботи студентів.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАКТИКА РИСУНКУ»

І. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: процес навчання та виховання студентів вищого навчального закладу в умовах реформування та модернізації системи освіти в Україні, формування особистості фахівця вищої кваліфікації.

<i>Обсяг, найменування показників</i>	<i>Галузь знань, спеціальність, освітній рівень</i>	<i>Характеристика навчальної програми</i>
Кількість кредитів: 4 Кількість змістових модулів: 1 Загальна кількість годин: 1200	Шифр та назва галузі знань 02 «Культура і мистецтво» Шифр та назва спеціальності: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» (Образотворче мистецтво) Освітній рівень другий (магістерський)	Нормативна Рік підготовки – 5 -й Семестр – 10-й Практичні заняття: 34 год. Самостійна робота: 48 год. Модульний контроль: 8 год. Семестровий контроль: 30 год. Форма контролю: екзамен

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Практичних	Самостійна робота	Модульний контроль	Семестровий контроль
Змістовний модуль 1. Зображення оголеної постаті в складному русі							
1.	Оголена постать, що лежить на тлі світлих драперій	40	16	16	24		
2.	Оголена постать, що сидить в інтер'єрі	42	18	18	24		
3.	Оголена постать в русі з опорою на одну ногу	8				8	
<i>Разом за навчальним планом</i>		120	34	34	48	8	30

III. ПРОГРАМА
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. ЗОБРАЖЕННЯ ОГОЛЕНОЇ ПОСТАТІ В
СКЛАДНОМУ РУСІ
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Оголена постать, що лежить на тлі світлих драперій (16 год.)

Конструктивний рисунок. Формат – А2. Освітлення штучне.

Постановка: жіноча натура, що лежить на подіумі, на тлі світлих драперій.

Мета: Розвивати вміння глибше і впевненіше відчувати форму, пластичну та анатомічну побудову людини, розуміти пропорційну та об'ємну цілісність.

Завдання: закомпонувати рисунок за канонами композиції, зробити конструктивно-просторовий та анатомічний аналіз з світлотіньовою проробкою.

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення натури в заданому форматі.

2 етап роботи: уточнення пропорцій, тональна проробка форми. Перехід від узагальнення до деталізації, від великих до малих частин.

3 етап роботи: детальна проробка анатомічної побудови натури. Нюанси пластики тіла. Відтворення світлотіньових співвідношень – власні, падаючі тіні та рефлекси.

4 етап роботи: етап узагальнення, використання прийому «від конкретного до загального».

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5]

Завдання 2. Оголена постать, що сидить в інтер'єрі (18 год.)

Конструктивний рисунок. Формат – А2. Графічні матеріали.

Постановка: жіноча модель, що сидить на подіумі. На передньому плані розміщується натюрморт зі світлими предметами .

Мета: розвивати вміння глибше і впевненіше відчувати форму, пластичну та анатомічну побудову людини в інтер'єрі, удосконалити вміння передавати пропорційну та об'ємну цілісність.

Завдання: композиційно розташувати натуру та натюрморт у заданому форматі; встановити пропорції та вирішити рисунок об'ємно; знайти взаємозв'язок діагоналей, вертикалей та горизонталей предметів даної постановки розібрати світло-тіньові співвідношення та плановість в малюнку.

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення постаті та натюрморту в заданому форматі.

2 етап роботи: конструктивної побудова композиції, передання пропорцій постаті по відношенню до предметів, що стоять на передньому плані.

3 етап роботи: впевнена побудова, уточнення пропорцій та тональна проробка форми натури. Перехід від узагальнення до деталізації, від великих до малих частин.

4 етап роботи: детальна проробка анатомічної побудови жіночої натури. Нюанси пластики тіла. Відтворення світлотіньових співвідношень – власні, падаючі тіні та рефлекси.

5 етап роботи: етап узагальнення, прийом «широкого бачення».

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5]

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАКТИКА РИСУНКУ»

Разом: 120 год., практичні заняття – 34 год.,
самостійна робота – 48 год., модульний контроль – 8 год.,
семестровий контроль – 30 год.

Модулі	Змістовий модуль I	
Назва модуля	Зображення оголеної постаті в складному русі	
Кількість балів за модуль	282 бали	
Теми практичних занять	Оголена постать, що лежить на тлі світлих драперій <i>(відвідування –8 балів, 80 балів за роботу)</i>	Оголена постать, що сидить в інтер'єрі <i>(відвідування –9 балів, 90 балів за роботу)</i>
Самостійна робота	Начерки оголеної фігури людини, що стоїть та лежить з різних ракурсів (10 начерків) <i>(50 балів)</i>	Начерки оголеної фігури людини, що сидить з різних ракурсів (4 начерки) <i>(20 балів)</i>
Види поточного контролю	МКР № 1 <i>(25 балів)</i>	
Підсумковий рейтинговий бал	282 бали (коефіцієнт визначення успішності: $282 : 60 = 4,7$)	
Форма підсумкового контролю	Екзамен <i>(40 балів)</i>	

V. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Практика рисунку» оцінюються за принципом поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Модульний контроль проводиться у формі практичного заняття на якому студенти демонструють свої вміння та навички з рисунку.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення подано у таблицях 5.1. – 5.3.

Таблиця 5.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1	Відвідування практичних занять	1	17	17
3	Робота на практичному занятті	10	17	170
4	Самостійна робота	5	14	70
6	МКР	25	1	25
Кількість балів без урахування коефіцієнта				282
Коефіцієнт визначення успішності				4,7
Максимальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта без урахування підсумкового тесту (екзамену)				60
Підсумковий тест (екзамен)				40
Підсумковий рейтинговий бал				100

Таблиця 5.2

Розподіл балів, що отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота			Кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Кількість балів з урахуванням коефіцієнта без підсумкового тесту (екзамену)	Екзамен	Загальна сума балів
Змістовий модуль №1							
T1	T2	МКР					
138	119	25					
282			282	4,7	60	40	100

Таблиця 5.3

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь).
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу магістра на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу.

Модульний контроль знань магістра здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VI. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної та творчої діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи, начерки, замальовки, рисунки, етюди.

2) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

3) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; з репродукціями творів; з використанням рекомендованих та обраних самостійно художніх матеріалів та інструментів.

VII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (перегляд);
- ✓ методичний фонд;
- ✓ роботи студентів з фонду.

VIII. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

- ✓ Аудиторії, розраховані на роботу 12-15 студентів одночасно.
- ✓ Мольберти в комплекті для роботи студентів з натури .
- ✓ Планшети зазначеного формату.
- ✓ Софіти для освітлення натурних постановок.
- ✓ Підставки різних конструкцій і розмірів для натурних постановок.
- ✓ Предмети і драперії натюрмортного фонду.

ІХ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Баммес Г. Изображение фигуры человека: пособие для художников, преподавателей и учащихся / Г. Баммес. – М.: Сварог и К, 1999. – 336 с. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/4936/>)
2. Ли Н. Г. Основы учебного академического рисунка: учебник для студ. высш. уч. завед. / Н. Г. Ли. – М.: Эксмо, 2008. – 478 с.: ил. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/2659/>)
3. Ломоносова М. Т. Графика и живопись. Учеб. пособие / М.Т. Ломоносова. – М.: ООО «Издательство Астрель» ООО «Издательство АСТ.» 2003. – 202, [6] с. ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 3-х примірниках).
4. Лумис Э.Обнаженная натура. Руководство по рисованию / Эндрю Лумис; [пер. с англ. А. Куняева]. – М.: Эксмо, 2012. – 208 с.: ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 5-ти примірниках).
5. Чиварди Д. Рисунок. Художественный образ в анатомическом рисовани / Д. Чиварди. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. – 168 с., илл. (Серия «Классическая библиотека художника») (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/3259/>)
6. Шаров В.С. Академическое обучение изобразительному искусству / В.С. Шаров. – М.: Эксмо, 2013. – 648 с.: ил. (наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/4886/>)
7. Ятченко Ю. М. Мистецтво рисунка / Ю. М. Ятченко. – К: НАУ, 2005. – 60 с. (Наявний в бібліотеці Університету в 12-ти примірниках).

Додаткова

1. Барщ А. наброски и зарисовки. / А. Барщ – М.: Искусство, 1970. – 164 с.

2. Гордон Л. Рисунок. Техника рисования головы человека / Л.Гордон – М.: Эксмо-Пресс, 2000 – 120 с.
3. Гордон Л. Рисунок. Техника рисования фигуры человека / Л.Гордон – М.: Эксмо-Пресс, 2000 – 144 с.
4. Ростовцев Н.Н. Академический рисунок. Учебник для студентов худож.-граф. фак. пединститутов – 3-е изд. дополн. / Н.Н.Ростовцев – М.: Просвещение, 1995.- 239с.
5. Ростовцев Н.Н. Очерки по истории методов преподавания рисунка / Н.Н.Ростовцев, – М.: Просвещение, 1983. – 240 с.